

שיחת פנים
רותם שטרקמן

גנץ ולפיז בוחרים אנשים בפינצטה. כשכל כמה שנים משיח חדש מקים מפלגה שמחזיקה תקופה קצרה – זה הרסני לדמוקרטיה. השיטה בליכוד חכמה

ד"ר עופר קני

חוקר במכון הישראלי לדמוקרטיה ומרצה בכיר במכללה האקדמית אשקלון. מתגורר במודיעין, גרוש + 2

ד"ר עופר קני, מה אפשר ללמוד מתוצאות הפריימריז בליכוד?

שבליכוד יש שיטה חכמה שמאפשרת לרם חדש מהשטח להיכנס לכנסת דרך המחוזות. זה מצמיח מועמי מדים חדשים, אנונימיים, שלא היה להם סיכוי להיכנס קודם לכן – כי מי שמע עליהם.

למה זה חכם?

זה יוצר ערבול וסינון; באים מועמדים חדשים, ואחרי קדנציה אחת חלק נפלטים והטובים נשארים. **הטובים?**

המוכשרים, הבולטים, המוצלחים. שמעת על ירון מזוז במהלך הקדנציה הזאת? **האמת שלא.**

גם מתפקדי הליכוד לא שמעו. למעשה, בקושי שמי ענו אותו מרוב. מזוז נבחר בפריימריז הקודמים כמור עמר של מחוז חיפה והקריות, הוא ניצח כמה אלמונים אחרים וזה הספיק לו כדי להיכנס לסוף העשירייה השלישית, ואז לכנסת. עכשיו, מול כל הכריזים – ניר ברקת, יואב גלנט וגרעון סער, הוא נפלט.

אז למעשה הפסד שלו הוא תופעה חיובית.

כן. בגדול זה מאשש את הטענה שלי לגבי הסינון הטבעי של מועמדי המחוזות הפחות מוצלחים.

מי עוד נדחק החוצה?

נורית קורן, אורן חזן, נאוה בוקר.

כולם הגיעו מהמחוזות?

חזן לא, הוא הגיע משריון לצעירים. בוקר הגיעה אמנם מהרשימה הארצית, אבל היא הוקפצה למקום ששמור ל"אישה חדשה".

מקום שהפעם נכנסה אליו הלוביסטית קרן ברק. בריוק. יהודה גליק הגיע ממחוז יהודה ושומרון.

גליק גם סונן, אף על פי שהוביל מהלכים יפים בכנסת. הוא גילה עצמאות מחשבתית ועומד שדרה. זה מסוכן בליכוד של היום.

אז לא הכל כל כך חיובי.

זה לא שחור ולבן. תמיד יהיה יוצא דופן. אבל בגי-

דול, מי שנכנסו מהמחוזות בפעם הקודמת, הפחות מרשימים, אפילו אם הם היו נאמנים ליו"ר הליכוד בנימין נתניהו, נפלטו הפעם. וגם אלה ששרדו – דודי אמסלם, יואב קיש, אמיר אוחנה – לא הגיעו למקום מרשים.

אז אולי בעצם זאת לא שיטה מוצלחת?

זו שיטה מוצלחת בכך שהיא מאפשרת גם למועמי מדים אלמוניים יחסית הזדמנות להיכנס, והם נבחרים מחדש אחרי קדנציה אחת. יריב לוין ואופיר אקוניס, למשל, התחילו את דרכם במחוזות, וכיום הם כבר שרים. חוץ מזה, המחוזות משמעותיים גם מכיוון ששיטת הבחירות שלנו ארצית ואין הרבה ח"כים מהפריפריה.

יש טענות על דילום, קבלני קולות והיסולם.

בתקשורת יש נטייה להעצים את האפקט של קבלני קולות וקבוצות כוח. אני חושב שאלה שאריות מהימים שבהם כל הרשימה נבחרה במרכז הליכוד. כאשר מדובר בעשרות אלפי מתפקדים, כל הקשקשת על רשימות היסול ומומלצים לא ממש משקפת.

ואכן נתניהו לא הצליח לכוון את זה: גרעון סער מוקם גבוה, וגם מקורבו דוד שרון הפסיד במחוז תל אביב. לגמרי. והוא תמך מפורשות באוחנה, שלא ממש הבריק. המפתח הוא בסדר הגודל של המצביעים: אתה יכול לתמרן ולקמבן 2,000 חברי מרכז. אתה לא יכול לעשות את זה עם 70 אלף מתפקדים.

ענת ברקו, שנתניהו שיריון בקדנציה הקודמת, נבחר בליכוד.

ובני בגין, השריון השני שלו ב-2015, החליט לא להתמודד.

מה עוד למדנו מהשבוע הזה בליכוד?

שמלבד ניר ברקת, לשעבר ראש העיר ירושלים, למועמדים חדשים קשה מאוד להיבחר שלא דרך שריון המחוזות. ואני לא מחשיב את סער וגלנט כחדשים. בריק הוא החדש היחיד שמשמש הצליח. וכפי שאנו יודעים – מימון אינו הבעיה שלו.

מותר לו להשתמש בכסף של עצמו?

כן. הבעיה שהוא "תרם" לעצמו 200 אלף שקל. בקיצור, חוק אמסלם רק חזק עוד יותר את יתרון ה"כ"ים המכהנים.

תזכיר מה זה חוק אמסלם.

חוק מימון הפריימריז, שנקרא חוק אמסלם 2. הכ" וונה מאחוריו היתה טובה. בחירות הן דבר יקר. אם אתה רוצה להשתלב ברשימה של יאיר לפיד או בני גנץ, אתה לא מוציא גרוש – או שרוצים אותך או

שלא. אבל פריימריז עולים כסף, במיוחד אם אתה מועמד חדש, ולא לכולם יש כיסים עמוקים. אתה מנסה לגייס תרומות. ואנחנו יודעים שניגוד עניינים הוא לא בריא, כי כשח"כ או שר מגייסים תרומות מבעלי הון – נוצרת מחויבות לתורם.

והחוק החדש ביטל את זה?

החוק הטיל איסור מוחלט על ח"כים מכהנים לגייס תרומות. במקום זה המדינה נותנת מענק בלתי תלוי בבחירה – בכל מקרה הם לא צריכים להחזיר את הכסף. לא רע. 300 אלף שקל.

בליכוד זה 320 אלף, בעבודה 200 ובמרצ 150 אלף, לפי מספר המתפקדים. הבעיה שגם ככה למועמדים שכבר מכהנים בכנסת יש יתרון משמעותי בפריימריז על פני מועמדים חדשים. יש להם פיננקים של לשכה, עוזרים, תקציב של קשר עם הבוחר, הם מוכרים, יש להם נוכחות בתקשורת.

והם באמת נבחרים מחדש.

כן, 85% מהח"כים שהתמודדו בשלוש מערכות הבחירות האחרונות נבחרו מחדש בפריימריז במפלגות, כך שאף על פי שהחוק בא לטפל בבעיה קיימת, הוא נתן יתרון לאלה שמכהנים.

והחדשים לא מקבלים כסף?

לא. או שהם מתרמים או שהם לוקחים הלוואה מהמדינה, אבל יש בכך סיכון, כי אם הם לא נבחרים לכנסת הם צריכים להחזיר את ההלוואה, או את חלקה. ומי שחשב שייבחר במקום ה-12 בעבודה פתאום נהפך ללא ריאלי.

נבחר שאמילי מואטי שמתמודדת בעבודה היתה לו קחת הלוואה, כי חשבה שתגיע למקום ריאלי, ועכשיו גם אם היא תגיע למקום 13 – היא עשויה לא להיכנס. זה חוק שמרתיע מועמדים חדשים מלהתמודד, במיוחד מי שנטול משאבים. זה מצמצם את התחרותיות.

הבעיה היא שהחלולים שומרים על השמנת.

כן, חברי המועדון מחליטים מי יהיה הסלקטור.

ובשבוע הבא יתקיימו הפריימריז בעבודה ובמרצ.

כן. מפלגת זהות ערכה פריימריז בשבוע שעבר. זהות היא המפלגה של משה פיגלין?

כן.

מי ניצח שם?

אני לא זוכר איך קוראים לו. אבל בפריימריז שם השתתפו 10,000 מצביעים. זה לא רע בשביל מפלגה שכולם התעלמו ממנה באופן גורף.

טוב, הם הרי לא עוברים את אחוז החסימה.

אבל אלה היו הפריימריז הפתוחים הראשונים בת"ר לדת ישראל, ואפילו לא מוכרים אותם. לפייגלין יש בטן מלאה על ההתעלמות, ויש צדק מסוים בדבריו. רגע, הוא לא נבחר למקום הראשון?

הפריימריז היו על הרשימה, הוא המייסד והמקום הראשון מובטח לו. בנוסף, ליו"ר יש סמכות לשריין ארבעה או חמישה מועמדים בעשירייה הראשונה.

אצל כולם יש שריונים.

תלוי למה קוראים שריונים.

תן בהם סימנים.

יש שריונים של יו"ר המפלגה, זה חדש יחסית.

בקדנציה הקודמת בליכוד אלה היו ברקו ובגין.

כן, ויצחק (בו"י) הרצוג הביא את מנואל טרכטנברג, ונפתלי בנט הביא את ינון מגל. לנתניהו אושרו הפעם

עוד שלושה שריונים. בעבודה משוריינו גם מקומו של המזכ"ל, בעבר זה היה במקום השביעי ואבי גבאי הוריד אותו למקום 11, שבזמנו נראה ריאלי. אבל כשאנחנו מדברים על שריונים אנחנו מדברים על ייצוג מגזרים.

כמו נשים, צעירים.

וגם עולים חדשים, לא יהודים, קיבוצניקים. אלה אנשים שמתמודדים כמו כולם, ורק במקרה שהם לא מגיעים למקום גבוה מספיק, הם מוקפצים. זה מנגנון שמצמצם את הסכנה שהרשימה תהיה לא ייצוגית.

כלומר?

תאר לך שכפריימריז משתתפים עשרות אלפי מתפקדים, ומתקבלת רשימה של 20 גברים אשכנזים מהימנים. בהנחה שזה פוגע בהם, יש להם אינטרס לשנות את זה. למשל, בפריימריז של העבודה ב-2015 אלדר יניב קיבל יותר קולות מזהיר בהלול, והוא לא נכנס לכנסת בגלל שריונים.

דווקא בליכוד דחקו עכשיו את השריונים למטה.

כי יש הרבה ח"כים מכהנים שהיה קשה להם להיבחר מחדש. הם הורידו את המקום המשורייני ללא יהודים ולצעירים.

כדי להוריד את איוב קרא.

שאלוך להתמודד עם כולם. לעומת זאת, אישרו לאברהם גנוסה להתמודד במסגרת השריון לעולים, אף על פי שהוא כבר מכהן כח"כ. זאת גם הפעם הראשונה שיש שריון לחרדי בליכוד, אם כי לא במקום ריאלי.

בעבר היו שריוני כבוד כאלה – לבנימין בן-יאליעזר ולשמעון פרס בעבודה, למשל.

את פרס שריינו כמה פעמים. ב-1999 פרס הוצב במקום השני ברשימת ישראל אחת, אחרי שהיו"ר אהוד ברק לא איפשר לו להיות נשיא המפלגה. גם בליכוד היו כאלה שריונים. ב-2006 שיריינו את סילבן שלום למקום שני. כמובן שבליכוד לא שיריינו את דני דגן ופייגלין כשהם התמודדו מול נתניהו.

אבי גבאי התמודד לפני שנה וחצי לראשות העבודה. איך נתניהו הגיע למקום הראשון בליכוד?

ב-2016 היו אמורים להתקיים פריימריז לראשות הליכוד, אבל אף אחד לא בא להתמודד מול נתניהו – ובליכוד החליטו לחסוך את זה.

אבל תרומות הוא גייס.

זה לא היה חמוד כמו בפריימריז לראשות הבית היהודי ב-2014.

מה היה עם בנט?

הוא גייס הון, בעיקר מחו"ל, וכל הכסף הזה הוזרם לקמפיין של הבית היהודי. וזה בניגוד לחוק, כי יש לנו מציאות עקומה שבה מועמדים יכולים לגייס תרומות מיהודים עשירים בחו"ל אבל למפלגות אסור.

אחרי כל השריונים, בעצם הרשימות הסופיות לא ממש קשורות למה שהמתפקדים בוחרים.

אתה רומז שזה חארטה? אני לא מסכים. לא נכון שרצון המתפקדים לא בא לידי ביטוי. אני בעד ביזור התהליך, כך שלא רק המתפקדים יקבעו.

תסביר.

כשאתה נותן לגוף מסוים לקבוע את כל הרשימה, תמיד יהיה מישהו שיקמבן את השיטה, ימצא את נקודת התורפה. למשל, שם הקוד "קבלני קולות" או "קבוצות כוח", או כמו שקוראים לזה אצלכם – מיליציות מיסוי. תעשייה אווירית, רשות שדות התעופה, חברת השמל.

צילום: אמיל סלמן

אנחנו מנסים לדחוף את המפלגות לבזר את השיטה, לתת למתפקדים להכריע את הרוב, אבל זה בסדר גמור שיש שריונים. זה לא פוגע בדמוקרטיה, בטח לא כשאתה משווה את זה למפלגות המנהיג. טוב, לבחלון, ללפיד ולגנץ אין בעיות ייצוג.

ברור, אם לפיד מחליט שהוא רוצה ברשימה שלוש נשים, ביטחוניסט ורוסי – הוא יארגן את זה. הוא שולט. גם אביגדור ליברמן. ליברמן תמיד ישלב ברשימה צבר או שניים ודרוזי אחד. זה לא טוב שיש מפלגות מנהיג, וזה גם לא טוב שהמתפקדים קובעים הכל. כשאתה מבזר את הכוח, הסכנה לניצול לרעה של השיטה פחותה. אצלנו תמיד יודעים לנצל לרעה.

השריונים היו צעד קטן לכיוון הנכון. הליכוד הלך עוד צעד כשהוא נתן למרכז המפלגה לבחור את נציגי המחוזות. עדיין יש המון חולשות במתכונת שלנו.

למשל? זה לא טוב כשהמתפקדים לא מייצגים את הבוחרים. אתה יודע כמה מנדטים תרמו תושבי יהודה ושומרון לליכוד בבחירות האחרונות? כמה?

קצת יותר ממנדט. ותסתכל מה הכוח של תושבי יהודה ושומרון במרכז הליכוד ובקרב המתפקדים. בקדנציה הקודמת היו לא מעט ח"כים מיהודה ושומרון – זאב אלקין, דודי אמסלם, יהודה גליק, אורן חזן, אסנת מארק, וזה בלי לספור את יולי אדלשטיין שעבר להצליח פיתוח.

אבל הם נבחרו על ידי המתפקדים. זאת הבעיה. קבוצה שיש לה מוטיווציה, מניידת תושבים להתפקד למפלגה. ברור שזה לא משקף את החתך של מצביעי הליכוד, וזה אחד מהדברים שגורמים לה"כים של הליכוד להיות יותר קשובים לאינטרסים של אוכלוסיית יהודה ושומרון. יש בזה גם אידיאולוגיה, אבל יש ניסיון קבוע לרצות את הקהל הזה של המ"תפקדים. אחרי השבוע נותר רק מתנחל אחד בליכוד – אמסלם. אלקין עבר לירדן לא מזמן. חזן וגליק נדחקו. בנוסף, ב-20 המקומות הראשונים יש שלוש נשים בלבד. ב-15 הראשונים שני מזרחים בלבד – רגב וגמליאל. צחי הנגבי הוא חצי. מה שמראה שלא תמיד יש קשר בין דימוי לבין ייצוגיות בפועל.

ויש את הסיפור של הליכודניקים החדשים. יש הרבה דיסאינפורמציה וערפל סביב המושג הזה. בוא נבחר.

אם מדובר בסוסים טרויאניים שאמרו שהליכוד הולך לשלוט במשך הרבה שנים ולפחות נתפקד כדי להזיז אותו טיפה למרכז – את זה אני לא אוהב. זה מחליש את הדמוקרטיה. אמור להיות קשר הגיוני ולא עקום של השתתפות פוליטית.

אבל? אבל רוב הליכודניקים החדשים לא כאלה. רובם ימנים-ליברלים-ביגניסטיים שרוצים לאזן את הליכוד ולשנות אותו. הליכוד מוגדר תנועה לאומית ליברלית, והקבוצה הזאת מרגישה שהממד הליברלי נעלם. מבחינה זו אני חושב שזה נהדר. מפלגה גדולה כמו הליכוד צריכה להכיל בתוכה כל מיני זרמים. זה יותר טוב מאשר שיהיו עוד מפלגות. לפחות שלושה ראשי מפלגות קיימות, ליברמן, כחלון ואורלי לוי-אבקסיס,

אנחנו מנסים לדחוף את המפלגות לבזר את השיטה, לתת למתפקדים להכריע את הרוב, אבל זה בסדר גמור שיש שריונים. זה לא פוגע בדמוקרטיה, בטח לא כשאתה משווה את זה למפלגות המנהיג. טוב, לבחלון, ללפיד ולגנץ אין בעיות ייצוג.

ברור, אם לפיד מחליט שהוא רוצה ברשימה שלוש נשים, ביטחוניסט ורוסי – הוא יארגן את זה. הוא שולט. גם אביגדור ליברמן. ליברמן תמיד ישלב ברשימה צבר או שניים ודרוזי אחד. זה לא טוב שיש מפלגות מנהיג, וזה גם לא טוב שהמתפקדים קובעים הכל. כשאתה מבזר את הכוח, הסכנה לניצול לרעה של השיטה פחותה. אצלנו תמיד יודעים לנצל לרעה.

השריונים היו צעד קטן לכיוון הנכון. הליכוד הלך עוד צעד כשהוא נתן למרכז המפלגה לבחור את נציגי המחוזות. עדיין יש המון חולשות במתכונת שלנו.

למשל? זה לא טוב כשהמתפקדים לא מייצגים את הבוחרים. אתה יודע כמה מנדטים תרמו תושבי יהודה ושומרון לליכוד בבחירות האחרונות? כמה?

קצת יותר ממנדט. ותסתכל מה הכוח של תושבי יהודה ושומרון במרכז הליכוד ובקרב המתפקדים. בקדנציה הקודמת היו לא מעט ח"כים מיהודה ושומרון – זאב אלקין, דודי אמסלם, יהודה גליק, אורן חזן, אסנת מארק, וזה בלי לספור את יולי אדלשטיין שעבר להצליח פיתוח.

אבל הם נבחרו על ידי המתפקדים. זאת הבעיה. קבוצה שיש לה מוטיווציה, מניידת תושבים להתפקד למפלגה. ברור שזה לא משקף את החתך של מצביעי הליכוד, וזה אחד מהדברים שגורמים לה"כים של הליכוד להיות יותר קשובים לאינטרסים של אוכלוסיית יהודה ושומרון. יש בזה גם אידיאולוגיה, אבל יש ניסיון קבוע לרצות את הקהל הזה של המ"תפקדים. אחרי השבוע נותר רק מתנחל אחד בליכוד – אמסלם. אלקין עבר לירדן לא מזמן. חזן וגליק נדחקו. בנוסף, ב-20 המקומות הראשונים יש שלוש נשים בלבד. ב-15 הראשונים שני מזרחים בלבד – רגב וגמליאל. צחי הנגבי הוא חצי. מה שמראה שלא תמיד יש קשר בין דימוי לבין ייצוגיות בפועל.

ויש את הסיפור של הליכודניקים החדשים. יש הרבה דיסאינפורמציה וערפל סביב המושג הזה. בוא נבחר.

אם מדובר בסוסים טרויאניים שאמרו שהליכוד הולך לשלוט במשך הרבה שנים ולפחות נתפקד כדי להזיז אותו טיפה למרכז – את זה אני לא אוהב. זה מחליש את הדמוקרטיה. אמור להיות קשר הגיוני ולא עקום של השתתפות פוליטית.

לפיד וכחלון הציגו רשימות יפות, אבל מה הערובה שזה יהיה כך תמיד? תראה מה קורה אצל כחלון – רבים עוזבים, ועכשיו הוא מביא את העוזרת שלו ואת היועץ. גם אופיר אקוניס, דני נוה ואפילו גרעון סער התחילו כדוברים ויועצים למיניהם.

אבל הם צמחו מהמפלגה. אני רוצה לתת קרדיט ליש עתיד כמפלגת מצב רוח טיפה שונה. לזכותה ייאמר שהיא הצליחה לפרוש רשת של פעילות שטח, והיא גם מנהלת טוב. בהשוואה למפלגות בלון אחי רות, יש לה קשר עם האלקטורט שלה. אז?

הרגם הריכוזי הזה הוכיח את עצמו לא רע בקד"נציה אחת או שתיים, אבל אם רוצים דמוקרטיה תר"ססת ויציבה לאורך זמן – זה לא מחזיק מים. הליכוד יתקיים לפני נתניהו ויתקיים אחריו. השאלה היא אם יש עתיד לתקיים אחרי לפיד. למה זה חשוב?

כי ברגע שהוא יפרוש מהפוליטיקה יהיו 10-15 מנדטים פנויים, יבוא מישור חדש ויקים עוד מפלגה, וכך אנחנו לא יוצרים המשכיות. נכון שדמוקרטיה היא תה"חדשות ותחרותיות, אבל אם נגיע למצב שבו כל ארבע או שמונה שנים איוה משיח חדש יקים מפלגה שתחזיק תקופה קצרה – זה יהיה הרסני לדמוקרטיה. זהנה יש משיח חדש: גנץ.

ההצפה של המפלגות והוסר היציבות הזה, מחלישים את היכולת שלנו כאזרחים לתת הערכה לפוליטיקאים, להודות עם אידיאולוגיה מסוימת ובמובן מסוים זה משחרר אותם מלמת דין וחשבון. הם באו, עשו סיבוב והלכו. מה שקורה עם גנץ זה אותו דגם.

מה שבל זה אומר הוא שצביבור זה לא חשוב בכלל. אני לא מתיימר בכלל לטעון שדמוקרטיה פנים-מפלגתית או שיטת בחירת הרשימה היא אפילו בחמ"י שייה הפותחת של שיקולי ההצבעה שלי. לכמה יודעי ח"ן אכפת מה השיטה וכמה יודעים מי נמצא ברשימה? לגנץ עוד אין רשימה וכבר יש לו 20 מנדטים. בעבור דה יש פריימריז מסודרים, וכולם בורחים ממנה אליו.

צילום: תומר אפלבוים

היו יכולים בקונסטלציה מסוימת למצוא עצמם בליכוד. לפחות שניים מהם באו מהליכוד, השלישית באה מבית ליכודניקי. גם בנט ואיילת שקד התחילו אצל נתניהו. מה הבעיה עם זה שיש עוד קולות בכנסת?

יותר בריא לדמוקרטיה שיש פחות חלופות של-טוניות. חמשיש אופציות שעומדות בפני הבוחר, זה יותר טוב מאשר 13-15. מה ההבדל בין כחלון ללוי-אבי קסיס? זה רק אישי. כחלון היה יכול להיות מנהיג האגף החברתי בליכוד. ליברמן היה יכול להיות ראש המחנה הנצי או האזרחי, בהקשר של הכפייה הרתית.

כיום הליכוד זה נתניהו. אין שיח אידיאולוגי, יש מי שאתו ומי שלא, ומי שלא אתו – בדרך כלל עוזב. נכון.

כחלון העדיף להיות עצמאי מאשר שביר של נתניהו. ואני חושב שזה לא טוב. גם משילותית היה עדיף שתהיה כאן מפלגת שלטון עם 45 מנדטים ולא עם 30. בעבר היו בליכוד מחנות: מחנה יצחק שמיר, מחנה רוד לוי ומחנה אריאל שרון. בעבודה היה מחנה יצחק רבין ומחנה שמעון פרס, היו נצים ויונים. אף על פי שלמח"נאות יש קונטציה שלילית, זה חיובי. צריך שיתקיימו תת-זרמים ויזכרו במפלגות. מה, כולם חושבים אותו דבר? כיום בליכוד יש מנהיג וזהו. אין חיים פנימיים.

אולי בכל זאת עדיף מפלגות ללא פריימריז? אתה יכול להשוות את איכות הרשימות. בוא נחלק את התשובה לשניים. אני רוצה להיזהר, אני לא אוהב להשתמש במטבע הלשון "איכות הפור" ליטיקאים". כשאתה אומר לי לבחון את הרשימה, אני מניח שיש לך בראש מפלגה מסוימת, והרי אותה שיטה קיימת גם בליכוד וגם בעבודה. קח את 30 הח"כים של הליכוד שיושבים בכנסת, מתוכם 18-20 הם פוליטי-קאים בעלי יכולות, מנוסים וראויים.

אבל אנחנו רוצים הרבה יותר כאלה, אנחנו רוצים שיהיו ח"כים מעוררי השראה, עם חזון וערכים. עוזב בצד את הפופוליוז, יש שם חבר'ה בעלי כ"י שורים לא פחות מהח"כים של יש עתיד.

לפיד בוחר פחות טוב מהמתפקדים? אני לא בטוח. צילום: תומר אפלבוים

צילום: תומר אפלבוים

"יש לנו שיטת בחירות מאוד מפלגתית ורשימתית. כמה בעלי זכות בחירה יש? 6 מיליון. כמה מתוכם קובעים את הרשימות? 200 אלף, משהו כזה. במצב כזה גם נוצר נתק בין האזרח הפשוט לבחירי הציבור. השיטה סגורה. אין זרימה"

"בתקשורת יש נטייה להעצים את האפקט של קבלני קולות. אני חושב שאלה שאריות מהימים שבהם הרשימה נבחרה במרכז הליכוד. כאשר מדובר בעשרות אלפי מתפקדים, הקשקשת על רשימות חיסול ומומלצים לא ממש משקפת"